

Sprokkels

Inhoud

Van het bestuur	3
Vanuit het secretariaat	3
Wandeling 10 mei 2014	4
Natuurtuin Eerdse Bergen	5
Overhoekje	6 t/m 7
Project kennismakers	8 t/m 9
Dagwandeling Veluwe	10
Duurzaam Doen	11
Programma november - april	12
Internationaal jaar van de bodem	13
Lidou's Geerbosdagboek	14 t/m 18
Oogstfeest	19
Workshop macrofotografie	20 t/m 21
Zonnelied	22

Van de redactie

We blijken oplettende lezers te hebben want deze rectificatie kregen we bij de redactie binnen. Frank Lippe: "Rob Knechten maakte mij er op attent dat in mijn stukje over de Groene stinkwants de naam Palomeda in plaats van Palomena stond. Sorry, en bedankt, Rob. "

Het verhaal van de dagwandeling van 10 mei is de vorige keer helaas niet in het lezersblad terechtgekomen maar verdient zeker nog een plaatsje. Zoals in het verslag te lezen, was het weer toen bar en boos en de opkomst mager. Tijdens de afgelopen dagwandeling op 13 september scheen het zonnetje volop en was de deelname zeer groot. Maar weer of geen weer de dagwandeling gaat altijd door. Ook de redactie gaat altijd door en daarom is er weer een nieuwe Sprokkels.

Suzanne

SPROKKELS IS EEN UITGAVE VAN IVN VEGHEL

Locatie

IVN verenigingslokaal
De Buitendonk 3, 5467 DE Veghel

Bestuur

Voorzitter:

Fer Kalis
Marterweide 7,5467 LK Veghel
Telefoon.....(0413) 34 13 48

Secretaris:

Karin Koppen
Antoniusstraat 11,5469 EV Keldonk
Telefoon.....(0413) 21 02 16
secretariaat@ivn-veghel.nl

Penningmeester:

Henk van Helmond
Lavendellaar 345467BE Veghel
Telefoon(0413) 367476.....06-51553430
Penningmeester@ivn-veghel.nl
rekeningnummer: NL09INGB 0004 1542 71

Lid:

Marianne van Zeeventer
Roekdonk 2.....5467 DP Veghel
Telefoon(0413) 78 52 07

Webmaster: Geert van de Wiel

webmaster@ivn-veghel.nl
website www.ivn-veghel.nl

Redactie Sprokkels:

Maria Kordewinders-van den Tillaar
Geluckweg 45469 NA Boerdonk
Telefoon(0492) 46 33 83

Suzanne van Zutven
De Kempkens 6A5465 NB Eerde
Telefoon(0413) 36 73 71

Peter van Beurden
Heiveld 65464 VT Veghel
Telefoon(0413) 36 57 12

macrofotografie

In dit nummer vind u allerlei foto's die tijdens de workshop macrofotografie zijn gemaakt. Misschien brengen de foto's u op een idee om ook eens te spelen met standpunt, tegenlicht, scherptediepte, achtergrond etc.

Van het bestuur

De eerste herfststorm hebben we al gehad, ook het Oogstfeest hebben we weer op een daverende manier vormgegeven, duidelijk is, nog even en de winter staat voor de deur. De natuur is zich daar al op aan het voorbereiden, bladeren vallen maar overal zie je ook weer de knoppen voor het nieuwe jaar. Ook het IVN is al bezig met het nieuwe jaar. De programma commissie heeft weer een mooi afwisselend programma samengesteld met veel verschillende activiteiten door het jaar heen. Bij veel van die activiteiten zijn ook gidsen nodig. Het was mooi om te zien dat dit jaar het programma mede ingevuld kon worden met de inbreng van de nieuwe gidsen. Dat zien we graag; dat de activiteiten binnen de vereniging door een zo breed mogelijke groep wordt gedragen.

Ook de gemeente Veghel is zich aan het voorbereiden op een nieuwe toekomst. Zo neemt de fusie met Sint-Oedenrode en Schijndel steeds vastere vormen aan. Binnenkort weten we hoe de nieuwe gemeente gaat heten, ben benieuwd wat dit voor het IVN gaat betekenen. Gaan we nu ook fuseren, hoe zit het met de samenwerking met Noordoost-brabant (Uden, Bernheze, Oss, Grave) dat nu net een beetje vorm begint te krijgen? Ook hier zal vast wel iets in beweging komen. We zullen het nauwlettend in de gaten houden en waar nodig tijdig actie ondernemen. Daarbij is natuurlijk van belang hoe de leden hierover denken. Maak dit vooral kenbaar, immers alleen dan kan het bestuur handelen in het belang van de leden.

Een andere belangwekkende ontwikkeling voor Veghel zijn de aangepaste plannen van de provincie voor de N279 (de weg langs het kanaal) voor het gedeelte van Veghel naar Asten. Na de vele protesten tegen de vorige plannen, heeft de provincie de plannen bijgesteld met als belangrijkste wijziging dat het stuk tussen Veghel en Helmond niet wordt omgevormd tot een 4-baans weg. Wel wordt er iets gedaan aan het verkeer rondom Veghel door de aanleg van een parallelweg van Keldonk naar Zijtaart. Dat de weg naar Helmond niet wordt opgeschaald, lijkt te verdedigen. De verkeersdruk op die weg is niet zodanig dat dit een 4-baans weg rechtvaardigt. Voor de problematiek rondom Veghel zou er misschien wat meer moeten gebeuren. De A50 fungeert nu als een soort rondweg rondom Veghel en loopt daardoor bijna dagelijks helemaal vol en vast. Door allerlei lokale groeperingen worden dan ook veel alternatieven aangedragen. Ben benieuwd wat dit gaat opleveren. We

zullen het zo goed mogelijk in de gaten houden want het raakt al snel aan de directe woonomgeving van veel mensen en gaat ook vaak ten koste van de natuur.

Al met al, hoeven we de komende tijd niet stil te zitten, ook al is daar de wintertijd eigenlijk wel voor bedoeld. Daarnaast staan er weer veel IVN-activiteiten op het programma, dus, is er nu alle tijd om daar volop van te genieten.

Namens het bestuur,
Fer Kalis, voorzitter

Vanuit het secretariaat

Alweer een nieuw lid die we welkom heten bij de afdeling: Margot Bogaerts, Veghel
Het einde van het jaar nadert en bij deze wil ik jullie erop opmerkzaam maken dat mocht je overwegen om het lidmaatschap op te zeggen (niet doen!), dit vóór 1 december aan het secretariaat door te geven, secretariaat@ivn-veghel.nl

Karin

Wandeling 10 mei 2014

Vol goede moed hebben 8 deelnemers zich verzameld bij het gemeentehuis om 09.00 uur. Het is dan al een beetje aan het regenen, maar wij laten ons niet afschrikken, het wordt één bui van 9.00 tot 16.00 uur.

Na een autotochtje van ± een uur komen we aan bij herberg de Bos aan de Bosstraat in Swalmen. Op aandringen van 2 deelnemers hebben we daar eerst een lekker kopje koffie gedronken. Vervolgens vol goede moed aan de wandeling begonnen. Rob Knechten en Toine Olyslagers hebben een mooie tocht beloofd, dus op pad in de stromende regen !!

Na een kort stukje zien we de eerste bezienswaardigheid, een grafheuvel, heel apart in zo'n gebied. De omgeving bestaat uit een diversiteit van heide, dennenbomen, eiken, beuken, kortom een breed scala van begroeiing. Ook gaan we de grens over naar Duitsland, we merken er niets van, en het regende ook in Duitsland. We komen langs het riviertje de Swalm, door de veelvuldige regen staat het water best hoog, en het stroomt flink. Alle laaggelegen gebieden zijn trouwens behoorlijk nat, maar er zijn keurige paden aangelegd. Rond de klok van 12 hebben we onze boterham genuttigd. Ook een leuke gewaarwording, in de stromende regen, op een kletsnatte tafel en bank, maar het smaakte best prima. Dan komen we opnieuw bij riviertje de Swalm en zien

hier het werk van de bever. Bomen tot een diameter van wel 20 cm worden keurig op een hoogte van ± 50 cm afgeknaagd, en ze vallen allemaal precies in de Swalm. Heel aparte gewaarwording !! Na een rondje rondom een meer (de Baggersee) met vakantiebungalows komen we uiteindelijk bij een uitzichtoren. Natuurlijk erop en rondgekeken, maar door de regen, niet echt veel zicht. Ook staat er een informatiebord omtrent de dagwinning van bruinkool in dit gebied, interessant. Hier staan ook een aantal jeneverbessen die afgeschermd zijn met een hek !! Hierna beginnen we aan het laatste stukje, en warempel de regen wordt minder, een stinkzwam wordt uitgebreid bekeken, en warempel het stopt met regenen als we terug zijn bij de herberg om circa 16.00 uur. Hier zien we ook dat de herberg aan het Pieterpad ligt, naar Pieterburgen 375 km, naar St Pietersberg 75 km !! Daar nog een lekkere kop aspergesoep genuttigd en terug naar huis. Als verrassing nog een Limburgse aardbeienvlaai gekocht en om 17.30 uur komen we uitgerust en droog in Veghel terug.

Enkele wandelgegevens: afstand: 16,3 km, tijd: 4 uur en 32 min, snelheid: 3,6 km per uur, kcal verbruikt: 1317.

Al met al een zeeeeeeeer natte dag, jammer dat we daardoor bijna geen vogels gezien hebben, maar toch was het een erg leuke dag. Rob en Toine bedankt voor de organisatie.

Louis van Veghel

Natuurtuin De Eerdse Bergen

Natuurtuin

Stichting natuurwerkgroep de Eerdse Bergen gaat een natuurtuin realiseren bij hun clubhuis. Sinds kort is de stichting huurder / eigenaar van het clubhuis. De omgeving van het clubhuis is een verwaarloosd paardenterrein. Het ligt aan de rand van de Eerdse Bergen, het natuurgebied, waarin de natuurwerkgroep actief is. Wij doen aan natuurbeheer in de Eerdse bossen in samenwerking met SBB. De situatie leent zich uitermate goed voor het doel, dat de stichting zich heeft gesteld: 1. De natuurwaarden van de Eerdse Bergen bevorderen en beschermen, 2. De bevolking betrekken bij de natuur door middel van activiteiten en informatievoorziening.

Clubhuis

In het clubhuis kunnen activiteiten worden georganiseerd, zoals startpunt voor wandelingen, informatiebijeenkomsten, lezingen, vergadering van de stichting, schaften van de vrijwilligers, ontmoeting van bezoekers van de tuin. Ook jeugdactiviteiten, gericht op natuur en beleving

van de natuurwaarden van de Eerdse bossen, kunnen er plaatsvinden.

Landschapselementen

De natuurtuin wordt ingericht met verschillende kleine landschapselementen. Denk aan knotwilgen, meidoornhagen, besdragend bosplantsoen, heide, stuifzand, eikenhakhout, bloemen/graanakker. Dit zijn allemaal elementen, die in onze omgeving voorkomen, en waarover veel te vertellen is. Over de natuurwaarde en de betekenis voor speciale dieren en de ecologische samenhang tussen de verschillende soorten. Met infoborden geven we uitleg over de landschapselementen en de betekenis voor de soorten die er hun leefomgeving krijgen. Ook kunnen we aandacht besteden aan de bescherming van dit landschapselement.

In de natuurtuin kunnen rondleidingen worden

gegeven met veel aandacht voor informatie over de natuurlijke omgeving en de landschapselementen.

Ontmoeting

We gaan de tuin beheren met vrijwilligers uit het dorp. Deze mensen kunnen tijdens het werk sociale contacten opdoen en een nuttige tijdsbesteding hebben. De natuurtuin kan op deze manier een gezellige ontmoetingplaats worden, dicht bij de natuur in een gemoedelijke sfeer met een informatief karakter.

Poort

Zo kan de natuurtuin een mooie natuurlijke poort zijn naar de Eerdse bossen. Een informatieve natuurlijke overgang van het dorp naar de natuur. En een fijne plek om te verblijven.

Fia Fiers

Overhoekje

Overhoekje is de naam voor stukjes terrein waar niemand iets mee doet en waar allerlei onkruiden dus gerust hun gang kunnen gaan. Meestal zijn dat dan ook onkruid milieus, plekken die vol staan met brandnetels, distels, zevenblad, weegbree, enzovoort, maar eigenlijk zijn dat op die plaats nu net geen onkruiden. Want onkruiden zijn toch van oorsprong die eigenwijze planten die willen groeien op plekken waar wij ze niet willen zien. Maar op zo'n overhoekje hebben we daar niet zoveel problemen mee, daar mogen ze hun gang gaan. Overhoekjes zijn dus typische biotopen voor die plantensoorten, en dus horen we ze daar gewoon als wilde flora te beschouwen. Omdat mensen de vervelende gewoonte hebben om op plekken die niemand gebruikt rommel weg te gooien zijn de meeste overhoekjes rijk aan meststoffen, stikstof en fosfaat, en dat lusten de meeste onkruidplanten erg graag. Dus zijn de meeste hoekjes inderdaad met netels en dergelijke vol gegroeid.

Maar het kan ook anders. Als zo'n overhoekje nu eens ligt op een plek waar nauwelijks iemand langskomt en je echt moeite zou moeten doen om daar je afval neer te gooien dan kan de bodem daar best wel schraal worden. In plaats van witbol groeien er dan reukgras en zeggen en ook allerlei kieskeurige zeldzame bloemen krijgen daar een plek om ongestoord voort te leven, zonder angst voor de schoffels van de IBN. Op 23 mei 1996 tegen zonsondergang ontdekte ik een heel mooi voorbeeld daarvan. Dat was op een plek in Veghel waar ik vlakbij al meer dan een kwart eeuw gewerkt had zonder me ooit af te vragen hoe het aan de overkant van het water eruitzag. Ik herinner me de datum nog omdat ik de volgende dag met vakantie zou gaan en ik nog even het hok van de Veghelse haven voor

MUNITIEKADE VEGHEL

het einde van het voorjaar wilde inventariseren. Het gebied dat ik bedoel is de zuidoever van de Zuid-Willemsvaart, tussen de ingang van de haven en de zwaairom voorbij de fietsbrug van het Gazellepad. De naam is Munitiekade, omdat de oever in 1955 deels als een kade aangelegd is ten behoeve van het lossen van goederen voor de diverse MOB-opslagplaatsen in de omgeving. Maar omdat niemand daar behoefte aan heeft en ook alle bedrijven op het Industrieterrain geen gebruik maken van die kade zijn de enige bezoekers vissers die bijvoorbeeld onder de populieren heel aardige stekkie's konden vinden. Maar sinds kort heeft de gemeente besloten die kade op te ruimen om er een stevige damwand aan te leggen. Die is veiliger voor het scheepvaartverkeer van de toekomst in het kanaal.

Op die bewuste avond in 1996 begon ik via de Taylorweg. Langs een ponywei, waar een enorme partij seringens stond, liep een slootje waar nog een fors plakkaat uitgebloeide sneeuwklompjes groeide. De oevers van de Zuid-Willemsvaart

in de buurt van Veghel vormen een goede biotoop voor dat van oorsprong verwilderde bolgewas. In de richting van Keldonk zijn op veel plekken vele honderden Sneeuwklompjes te vinden. Verderop naar de havenmond toe onder de populieren groeide veel kraailook en een paar zeggesoorten, indicatoren voor een goed vochtige en schrale bodem. Langs de sloot bij het metaalbedrijf vond ik gewoon duizendguldenkruid, niet echt zeldzaam maar toch wel bijzonder en bovendien mooi roze. Bij de betonnen centrale kwamen daar slanke sleutelbloemen bij, eerst een paar pollens, maar verder op zelfs nog meer, totaal wel ongeveer honderd pollens. Ook aan de andere kant van de Munitiekade, bij de Spoorbrug en het Gazellepad, groeiden behoorlijke aantallen gele Primula's. Maar de echte bijzonderheden waren niet zo talrijk. Het waren drie soorten, elk met één enkel exemplaar. Ze

stonden op het met bomen beschaduwde stuk achter de MBI, vlakbij de havenmond. Een enkel aartje met gele bloemen was al merkwaardig genoeg, het was een agrimonie, maar niet de in Brabant meest bekende Welriekende Agrimonie maar de Gewone Agrimonie. Dat was binnen Veghel het enige exemplaar ooit, voor zover ik weet. Maar wat verderop langs het kanaal, in de buurt van Laverdonk, komt die soort in flinke aantallen voor. Iets verderop groeide een plant met twee weegbreeachtige bladeren en een tros groenige bloemen, ook nog nooit eerder in Veghel gezien. Als je beter keek zag je dat het om een echte orchidee ging, de Grote Keveorchis. Hoewel hij niet echt zeldzaam is, is hij bijvoorbeeld in het Wijboschbroek, waar hij vroeger groeide, tegenwoordig nauwelijks meer te vinden.

Maar de meest zeldzame vondst van die avond was een kort kruipend stengeltje, met groene blaadjes in de vorm van schildjes en met spirallende hechtranken. Het ging duidelijk om een Naakte Lathyrus, ook al bloeide hij niet. Toen was hij in de hele provincie Noord-Brabant onbekend, later is hij ook bij Eindhoven een keer gezien. Helaas, toen ik na mijn vakantie de plek weer bezocht, waren de drie zeldzaamheden niet terug te vinden en ook in volgende jaren zijn nooit meer sporen gevonden. De sneeuwkllokjes, het duizendguldenkruid en de primula's daarentegen kwamen tot 2013 nog jaarlijks terug. Ook andere leuke vondsten, zoals Muurvarentjes tussen het metselwerk van een verzaakt bruggetje bij het spoor en een Gele Kornoelje bij de heuvel van het Gazellepad, waren tot voor kort steeds terug te vinden.

Maar dat is nu allemaal verdwenen. Om damwanden te kunnen slaan was het noodzakelijk dat de Munitiekade werd gesloopt. De gemeen-

te Veghel betaalt Rijkswaterstaat, die verantwoordelijk is voor de werkzaamheden, daar een bedrag van ruim 51.000 euro voor. Vanaf de andere kant van het water is te zien dat het werk heel grondig gedaan wordt. Geen sleutelbloem zal daar meer te vinden zijn in voorjaar 2015. Het is maar goed dat er blijkbaar vooraf geen Milieueffectrapportage over die Munitiekade gemaakt is. Beschermde planten mogen niet zonder vergunning weggespit worden, dat vertraagt het werk en de kosten rijzen de pan uit. Als niemand weet wat er verloren gaat, spaart dat een hoop tijd en geld. Ik twijfel er aan of er iemand, ook bij het IVN, wist dat er bij die Munitiekade zo'n mooi overhoekje was. Dus eigenlijk mist verder niemand anders de herinnering aan dat leuke stukje Veghel, behalve de hengelaars die daar lekker in de schaduw van de Canada's naar hun dobertje hebben zitten staren.

Frank Lippe

Naakte lathyrus bron: Wikipedia

duizendguldenkruid

dat politie en brandweer weer eens zijn uitgerukt voor het blussen van anderhalve meter brandend riet langs een slootkant! Wat zouden ze het toen druk gehad hebben...

Die passie voor het ongecompliceerde buitenleven is altijd gebleven. Mijn biologieleraar op de 'kweekschool' was daarbij ook een echte inspirator. Hoe die je naar dingen liet kijken en kennis liet overbrengen op kinderen, geweldig.

Tijdens mijn onderwijsjaren in Veghel-Zuid heb ik dat enthousiasme voor de natuur weten vast te houden en weten door te geven aan veel kinderen. Natuurwandelingen werden een vast onderdeel van het rooster. Er kwamen bakken met spinnen, vliegen, meelwormen en pieren in de entreehal, hoewel niet alle (vrouwelijke) collega's daarover altijd even enthousiast waren...

In 1988 slaagde ik voor de tweejarige opleiding 'Natuurgids' van IVN-Nederland en raakte bij IVN-Veghel als gids betrokken bij wandelingen en als docent bij cursussen voor volwassenen.

Het natuurgebied waar ik zelf het liefste wandel is 't Hurkske bij Erp. Het heeft een enorme variatie aan loof- en naaldbomen en daarom ook aan paddenstoelen. Bovendien ligt in het bosgebied de 'natuurparel' het Rauwven. Als lid van de amfibieënwerkgroep draag ik een steentje bij aan de poging de uit dit gebied verdwenen zeldzame knoflookpad weer terug te laten keren. Sinds de opening in 2008 verzorg ik ook nog buitenexcursies vanaf de Kilsdonkse molen via de ecologische verbindingzone langs de Aa naar Huize Zwanenburg en over het fietspad terug.

Tijdens al mijn natuuractiviteiten kan ik veel van mijn opgedane kennis delen met de bezoekers. Ik wijs ze er altijd op, dat het niet om die kennis gaat, maar om het genieten. Soms moet je mensen daarvoor wel eerst een beetje leren 'kijken'. Als IVN-gidsen hebben we altijd de stelre-

Samenwerkingsproject

Samen met de bibliotheek zijn we, zoals al eerder is aangekondigd, van start gegaan met het gezamenlijke project KennisMakers. Daarbij wordt steeds een natuuronderwerp in beeld en geschrift onder de aandacht van bibliotheekbezoekers gebracht. Degene die de presentatie verzorgt, wordt als KennisMaker verzocht zich te presenteren. Deze kennismaking met één van onze gidsen willen we onze leden van het IVN niet onthouden.

KennisMaker: Antoon Raaijmakers

Al vanaf mijn kinderjaren ben ik een echt buitenmens. Wat nu de Bunders is, was in de jaren '50/'60 voor mij en mijn buurtgenootjes één groot speelterrein met moerasgebiedjes, vogelnesten in bomen en struiken, weilanden met in de drinkkuilen altijd salamanders, sloten vol vis en kikkers, kiezelsteentjesplettende dieseltreinen over de spoorlijn met erlangs metershoge braamstruiken, waarvan je de vruchten met een gerust hart ongewassen kon eten. En natuurlijk waren er diverse 'vuilnisbelten' waar altijd wel een vuurtje brandde... Ik moet steeds aan die heerlijke tijd terugdenken als ik in de krant lees,

gel: "Als je aan het eind van de wandeling 3 nieuwe dingen kunt terugvertellen dan heb je veel geleerd. En voor die andere kennis kom je gewoon nog een keertje vaker terug of volg je een cursus!"

Ik ben bij het IVN-Veghel geen 'specialist', maar een 'algemist'. Ik omschrijf mijn kennis het liefst als heel breed, maar niet diepgaand. Ik ben meer vertéller, dan uitpluizer! Ik laat mensen tijdens wandelingen graag ontdekken hoe alles in de natuur met elkaar samenhangt, maar je zult mij niet uren op internet vinden om de naam

van bijvoorbeeld een paddenstoel te achterhalen. Gelukkig hebben we bij IVN-Veghel met Ton en Karin enkele echte paddenstoelenspecialisten of mycologen. Tijdens het voorbereiden en leiden van paddenstoelenexcursies maak ik als gids dankbaar gebruik van hun tijd en kennis. Het is eigenlijk een beetje pronken met anderen's veren...

Tijdens elke paddenstoelenwandeling krijgen gidsen van ouders weer de vraag of het voor ons en hun kinderen niet gevaarlijk is om aan paddenstoelen te ruiken, te voelen of te proeven. Hoewel je vaak enge namen hoort, bijvoorbeeld duivelsboleet of heksenkring, zijn het vrij onschuldige dingen als je ze maar laat staan! Van voelen en aanraken word je echt niet ziek. Bovendien blijft de 'giftigheid' na het eten vaak beperkt tot een beetje misselijkheid. Onze IVN-gidsen zullen ook nooit adviezen geven over het zelf gaan plukken van 'eetbare' paddenstoelen. Het beste advies bij paddenstoelen is: GOED KIJKEN. Dan ontdek je al snel, dat het móóiste van de paddenstoel weliswaar vaak de bovenkant is, maar het interessantste deel de onderkant. Die vertelt je het meest welke paddenstoel het is. En een eenvoudig spiegeltje is daarbij een handig hulpmiddeltje.

Kleeverig koraalzwammetje

Dagwandeling Veluwe

De startlocatie van de dagwandeling op 13 september was het bezoekerscentrum in Rheden. Van hieruit volgde een wandeling door Nationaal Park Veluwezoom. Dat dit een geliefd gebied is bij velen, bleek uit de hoge opkomst. Ook het mooie weer zal hierbij een rol hebben gespeeld. Was de vorige wandeling totaal verregend, deze keer scheen de zon volop. De tocht voerde over 'hult en bult' en dat was niet voor iedereen even gemakkelijk. Sommige 'bergen' waren echte kuitenbijters. Deze zandruggen maken onderdeel uit van het grootste stuwwalcomplex van Nederland dat tijdens de ijstijd is ontstaan.

De heide had inmiddels wat van zijn paarse glans verloren maar bood toch nog een heel mooi plaatje. Onderweg bekeken we de struiken van de gaspeldoorn en jeneverbes, die allebei steeds minder voorkomen in Nederland. Ook voor de insecten hadden we oog. We zagen volop vlinders en bijen vliegen die foerageerden op de heide. We sloegen een bijenwolf gade die op zoek was naar haar nestholte.

Na verloop van tijd kwamen we aan bij de Posbank. Deze stenen zitbank is geplaatst op een

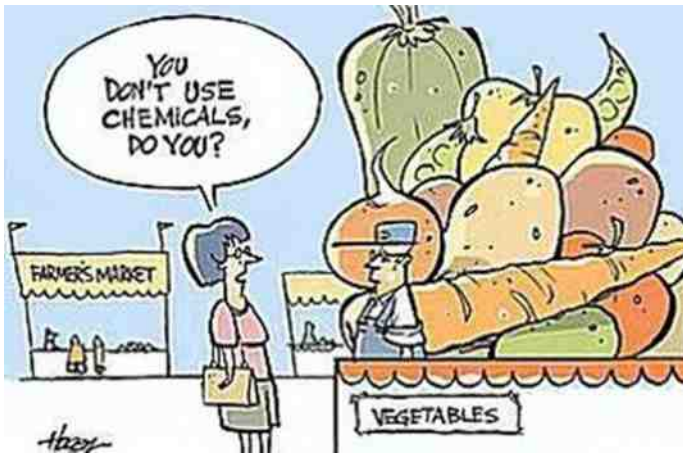

prachtig uitzichtpunt van waaruit je richting het IJsseldal, de Achterhoek en Duitsland kunt kijken. De bank is vernoemd naar de heer G.A. Pos en is geplaatst ter ere van zijn 25-jarig jubileum als tweede voorzitter van de ANWB.

Na nog veel klimmen en dalen naderden we een mooi koetshuis. Dat verklaarde het geluid van de jachthoorns die we al van ver konden horen. Een groep 'jagers' gaf er een serenade ten beste. Het koetshuis was geopend omdat het dat weekend ook Open Monumentendag was. Het is onderdeel van het vroegere landgoed Heuven dat nu grotendeels aan Natuurmonumenten behoort. Het bezoekerscentrum is ondergebracht in één van de voormalige boerderijen van dit landgoed. Hier eindigden we de wandeling. We kunnen terugzien op een prachtige dag.

Suzanne

Duurzaam Doen

Samenwerkingsverbanden heb je in verschillende vormen en maten. In de ecologie kennen we symbiose en daaronder valt parasitisme (voor iedereen wel een bekend verschijnsel) ook nog commensalisme, waarbij de ene voordeel heeft en de ander noch voordelen noch nadelen ondervindt en mutualisme. Bij mutualisme hebben beide partijen profijt van de samenwerking.

Nu las ik in het verenigingsblaadje van IVN Oss een nieuwe rubriek 'Groen Doen'; de schrijver Ton Oomen, introduceert zijn rubriek zo: "IVN Duurzaam? Bij landelijk IVN is het kwartje al lang gevallen, duurzaamheid staat bij de organisatie centraal. Het is zelfs opgenomen in de subtitel van IVN: Instituut voor natuureducatie EN DUURZAAMHEID (.....) Ik schat in dat IVN'ers het zeker niet slecht doen qua duurzaam gedrag. Maar het kan altijd beter. Ook kunnen en willen we vaak van elkaar leren. Deze rubriek is ook een plek waar praktische, duurzame tips voor huis en tuin en keuken gedeeld kunnen worden. En, milieubewust leven is als sporten. Beginnen is een drama, maar als je eenmaal in de cadans zit, wil je nooit meer anders. Daarom dus vanaf nu de rubriek Groen Doen, met regelmaat een duurzame tip of weetje."

Duurzaamheid staat mij na aan het hart en omdat ik het niet zinvol vind om weer het wiel uit te vinden, heb ik Ton gevraagd of we niet over en weer kunnen profiteren van elkaars ideeën (mutualisme!). Dat hebben we dus zo afgesproken maar ik vermoed dat ik het meest zal profiteren (wordt het dan toch commensalisme?) In SPROKKELS zal dus op regelmatige basis een stukje staan over duurzaamheid; ik geef het de naam mee "Duurzaam Doen".

In deze SPROKKELS staat elders een stukje over het Jaar van de Bodem en daaraan wil ik in dit

kader aansluiten. Duurzaam omgaan met de bodem is het zodanig beheren van de bodem dat het bodem- en grondwatersysteem gezond blijven. IVN tuinen (= tuinen van IVN leden) voldoen daar aan; dat zijn tuinen met veel begroeiing, rommelhoekjes, kruiden en 'onkruiden'. In deze tuinen is er sprake van een rijk bodemleven en als het grondwatersysteem alléén afhankelijk zou zijn van deze tuinen, dan zat het wel snor. Vaak zijn deze tuinen een oase voor alle fauna uit de omgeving!

Nu biedt de gemeente de gelegenheid om boomspiegels en andere stukjes gemeente-

groen door particulieren te laten beheren (dat moet je dan wel melden bij de gemeente, anders schoffelen ze alles toch weer weg). En daarmee kunnen wij, IVN leden, meer van dit soort toevluchtsoorten voor grote en kleine beestjes creëren. Ik ben nog wel aan het wachten op een reactie van de gemeente maar ik ga er vanuit dat als SPROKKELS bij jullie op de mat ligt, ik allang toestemming heb om onze boomspiegel te beplanten.

(ik heb mij in dit stukje een dichtertlijke vrijheid veroorloofd die ik wel even wil vermelden: symbiose is langdurige samenleving van individuen van verschillende soorten. De vergelijking hierboven gaat dus mank, Ton en ik behoren tot dezelfde soort.)

Karin Koppen

Programma nov. t/m april

! Let op: kijk altijd even op de website (www.ivn-veghel.nl) of er wijzigingen zijn.

Vrijdagochtend wandeling

elke vrijdag 9.30-12.30
Vondelstraat
Pieter van den Berk 36 60 84

Veghels Landschap (wilgenknoten)

november t/m maart
1e zaterdag v.d. maand
09.00-12.00
Fer Kalis 34 13 48

November

Zaterdag 1, overige activiteit Leden/Publiek
Natuurwerkdag
9.30 - 12.30
Fer Kalis 34 13 48

Dinsdag 11, lezing Leden/Publiek
Mossen (Rini Kerstens)
20.00 - 22.00
Lidou van Beurden 36 57 12

Woensdag 19, ledenavond Leden
Foto's voor de Vuist
20.00 - 22.00
Lidou van Beurden 36 57 12

December

Dinsdag 9, ledenavond Leden
Sprokkelavond
20.00 - 22.00
Lidou van Beurden 36 57 12

Januari

Zondag 4, excursie Leden
Nieuwjaarswandeling Lijnt
14.00 - 16.00
Fer Kalis 34 13 48

Dinsdag 20, lezing Leden
Knoflookpad 't Hurkske (Wilbert Bosman)
20.00 - 22.00
Karin Koppen 21 02 16

Februari

Zondag 1, excursie Leden/Publiek
Poëzie (Groene gedichtenwandeling)
14.00 - 16.00
Karin Koppen 21 02 16

Donderdag 26, ledenavond Leden
Sprokkelavond
20.00 - 22.00
Lidou van Beurden 36 57 12

Maart

Dinsdag 10, ledenavond Leden
Jaarvergadering
20.00 - 22.00
Karin Koppen 21 02 16

Zondag 15, doorstapwandeling Leden/Publiek

Rondje Veghel
9.00 - 15.00
Fer Kalis 34 13 48

Woensdag 25, lezing Leden/Publiek
Spinnen (Rini Kersten)
20.00 - 22.00
Lidou van Beurden 36 57 12

Zaterdag 28, Leden/Publiek
Veghel Paasbest
informatie volgt in INFO en website
Fer Kalis 34 13 48

April

Woensdag 8 april, lezing Leden/Publiek
Klimaatverandering (Hans de Jong)
20.00 - 22.00
Lidou van Beurden 36 57 12

Zondag 12, excursie Leden/Publiek
Natuur in Eerde
14.00 - 16.30
Fia Fiers 36 69 50

Zondag 19, fietsexkursie Leden/Publiek
Vogels van het Boerenland
10.00 - 12.30
Karin Koppen 21 02 16

Internationaal Jaar van de Bodem

Het jaar 2015 is uitgeroepen tot Internationaal Jaar van de Bodem, in het Engels: 'the Year of Soils'. Met de Engelse term zijn allerlei woordspelingen gemaakt zoals SOS – Save Our Soils, de Dalai Lama roept om Soilmates en wil je je inzetten voor de Bodem dan ben je een Soildier!

Door het uitroepen van het Jaar van de Bodem wordt aandacht gevraagd voor het verlies van vruchtbare bodem o.a. door uitputting (hedendaagse landbouw), verkeerd gebruik en erosie. Uitputting en verkeerd gebruik heeft tot gevolg dat de bodemkringloop verstoord raakt; de bodemkringloop is het proces waarin organisch materiaal wordt afgebroken tot bouwstenen die weer door planten gebruikt kunnen worden. Bodemverlies door erosie is een tamelijk onomkeerbaar proces omdat de bodem simpelweg verdwijnt door water of wind.

Struinend over het internet kwam ik allerlei interessante zaken tegen over bodem zoals:

Op een 'normaal' Nederlands weiland lopen gemiddeld zo'n 3 a 4 koeien per hectare rond; een koe weegt 500-600 kg. In een gezonde bodem is per hectare een hoeveelheid levende organismen aanwezig van wormen, aaltjes, bacteriën en andere organismen, die evenveel weegt als vijf koeien. Onder grasland is die hoeveelheid vaak nog groter (7 koeien). Daarmee 'lopen' er ondergronds meer 'vee-eenheden' dan er boven op.

De bodem zuivert het (regen)water, waardoor er continu bronnen van schoon drinkwater worden

gevormd. Bovendien houdt de bodem water vast en werkt als een buffer voor de afwisseling van natte en droge perioden.

'A nation that destroys its soils, destroys itself', riep in 1937 president Franklin D. Roosevelt n.a.v. de 'dust storms' op de Amerikaanse vlaktes tijdens de depressie van de jaren 30 van de vorige eeuw. Intensief ploegen en braak leidden daar tot catastrofale erosie; de bodem waaide letterlijk weg en werd onvruchtbaar.

In 2050 zal de aarde meer dan 9 miljard inwoners tellen; volgens wetenschappers hebben we 120 miljoen hectare extra landbouwgrond nodig.

De (vaak complexe) organische verbindingen uit de humus heeft de plant nodig om daaruit zijn eigen huisapotheek van afweerstoffen samen te stellen. Veel moderne plantenrassen hebben niet meer het vermogen alle benodigde afweerstoffen te vormen, omdat ze zijn 'veredeld' om grote hoeveelheden kunstmest te kunnen verdragen. Dat heeft weer tot gevolg dat moderne rassen bespoten moeten worden met chemische middelen om ongedierte en ziekten te bestrijden. De residuen hiervan in het voedsel dragen weer bij aan de vermindering van de vitaliteit van mens en dier.

De capaciteit die de bodem heeft om CO₂ op te slaan is ongeveer 8 ton per hectare.

Als je bovenstaande in ogenschouw neemt dan is het bijna een misdaad om de grond te bedekken met een laag plastic zoals o.a. sommige aardbeien- en hortensiakwekers doen (en helaas zijn er ook steeds meer tuintjes met worteldoek en een laag grind/stenen.) Er zijn ook stromingen die anders (met meer respect!) met de bodem om willen gaan zoals de biologisch-dynamisch (BD) en de permacultuur (landbouw waarbij humus centraal staat). Tussen deze twee uitersten zijn er landbouwers in allerlei vormen en maten! Dichterbij huis zijn er campagnes (geweest) zoals Tuinreservaten en maak van een Tegeltuinen een Egeltuinen!

Het thema bodem hebben wij meegenomen in het jaarprogramma 2015: in het voorjaar gaan we op bezoek bij Den Hof van de Toekomst in Uden waar ze al enkele jaren bezig zijn met permacultuur (meer informatie over deze excursie t.z.t. in SPROKKELS). En in het najaar gaan we zelf op onderzoek uit en kijken we naar bodemdiertjes en hun relatie met het milieu.

Karin Koppen

Lidou´s Geerbosdagboek

Zaterdag 26 juli 2014

Terwijl ik dacht ... er komt toch niemand, ...het is vakantietijd, werd ik mooi verrast door de komst van Annemieke, Vic, Fer en Pieter.

Maar lang voor die tijd zat ik, na het opzetten van de parasols, te genieten van de stilte en het kleine zuchtje wind, dat een aangename koelte gaf.

Tijdens het uurtje waarin ik al gewerkt had, was het zo warm, dat de zweetdruppels bij het bukken, over mijn wangen, langs mijn neus, nek en hals, kriebelend omlaag gleden om even later op de planten te belanden. Mijn korte mouwen dienden af en toe als handdoek, heel handig. Het zou 26 graden worden maar het voelt als 35. Het schrijven met een B of 2B potlood op papier is toch een van mijn lievelingsbezigheden, zoals het tekenen van beestjes en bloemen, alleen ... daarvoor moet je de tijd nemen om je onderwerp goed te kunnen bestuderen. Het liefst zou ik een Geerbosdagboekje maken, versierd met eigen schetsjes en tekeningen en hier en daar eigen gemaakte foto´s tussen de tekst. Misschien komt dat nog wel ooit.

Vlinders vliegen rond: gehakkelde aurelia´s, citroentjes, landkaartjes, witjes, bruin zandoogjes, atalanta´s, hooibeestjes en boomblauwtjes. Sommigen fladderen met tweeën rond en maken onderlinge cirkels. Laat ik de libellen niet vergeten: een heidelibel (*Sympetrum*), groenig vrouwtje en een blauwe keizerslibel of is het een blauwe glazenmaker? Oei, geen specialisten om te weten wat het precies is.

De bijen, vooral tronkenbijen, profiteren van de hitte om zoveel mogelijk gangen te vullen met broed. Pieter ontdekt een kegelbij, dat is een parasietbij op behangersbijen. Maar die behangersbijen krijg je niet te zien, alleen aan de gesneden bladeren weet je dat ze er zijn. Steeds vertel ik de bezoekers die ook een nestgelegen-

heid thuis willen maken: denk aan Zuid-Frankrijk en Italië in de zomer, in die hitte voelen de bijtjes en de wespjes zich het beste.

De lijsterbes is op z'n mooist, de prachtige rijpe oranje-rode bessen zullen niet lang blijven hangen, die lekkernij is voor de vogels en sinds vorig jaar weet ik dat de muizen ze ook heel graag willen.

Het hoogtepunt voor de bloemen is geweest, nu wordt het zaak zaden te oogsten.

Elke soort apart, na eerst gedroogd te zijn, worden ze in stapeldoosjes met etiket erop opgeborgen, wachtend op de vroege lente.

Ik ben begonnen met de Mariadistel, *Carduus*

marianus L. (Linnaeus), een prachtige distel van bijna 2 meter hoog, (Annie wilde wel op de foto: wie is de hoogste?) grote bladeren doortrokken met witte aders - handschoenen zijn hier niet overbodig - want de randen worden beschermd door gemene stekels en de zaadbollen zijn ook niet met blote handen aan te pakken. De zaden, zoals alle composieten, zitten vast aan een zijdenzacht parachute. Ze zijn geneeskrachtig, volgens een van Mellie Uyldert´s boeken: *Lexicon der geneeskruiden*. Van de zaden wordt een tinctuur bereid tegen geelzucht, lever- en miltkwalen en steken in de zij. Men kan het zaad ook in wijn aftrekken of thee van de bladeren drinken (10 gram op een halve liter kokend water) tegen

verschillende kwalen o.a., waterzucht, longontsteking, vrouwenkwaaltjes, enz.

Daarna waren de zaden van de akeleien aan de beurt. Hoe vaak heb ik ze niet gezaaid, het resultaat is altijd povertjes, nog lang niet alle zaden komen uit en dat geldt ook voor de brem. De achter de bank bloeiende Betonies hebben bezoek van de wolbijen, het blijft altijd een raadsel waar zij nestelen. Pieter heeft verschillende nestgelegenheden voor ze gemaakt, misschien weten zij die niet te vinden óf ze halen hun neus ervoor op óf ze vinden ze niet goed genoeg, wie weet?

Zaterdag 16 augustus 2014

Annie en Matty zijn verhinderd, dus, wordt 't vandaag alleen werken ... dacht ik, maar Fer opende en sloot het poortje en stond meteen klaar, nadat hij zijn matje en koffiethermoskan op de bank had neergezet: "wat kan ik voor je doen?", "Nou", zei ik "je komt als geroepen, ik wilde vandaag het laatste grasperk ontgrassen, het zal een hele klus worden en het rijtje dakpannen dat als scheiding dient tussen het perk en het pad, moet opnieuw geplaatst worden, want zo ziet het eruit als een mond met scheve tanden" Fer pakte een schop en groef een slootje naast de dakpannen om ze los te maken. Hij haalde ze eruit en kon ik ze weer netjes terugplaatsen. Peter, die iets later kwam, hielp ook mee. Gedrieën waren we met aarde bezig, zoveel mogelijk graswortels verwijderen, niet één worm kwamen we tegen. Wel was er een rups van een beervlinder (een nachtvlinder, bruin met witte tekening, *Arctia caja*) tevergeefs bezig langs de steile wandjes omhoog te kruipen. Fer bracht hem naar een ander veiliger perkje, waar hij vast een plekje zal vinden voor zijn overwintering en metamorfose. Zijn lange haren kunnen de huid flink irriteren door de uitscheiding van een soort mierenzuur, heb ik me laten vertellen. De volgroeide rups maakt in het bladafval een gelige cocon en verandert vervolgens in een glanzende donkerbruine pop. Hij komt voor in parken, tuinen en langs wegen, woeste grond en duinen. Deze nachtvlinder, als vlinder, heb ik hier nog nooit gezien, logisch, 's nachts ben ik niet hier. Maar ja, thuisgekomen, alle vlinderboeken nagekeken, het zou ook de langharige rups van de witte tijger of de tienuursvlinder (*Spilosoma lubricipeda*) geweest kunnen zijn, ook een nachtvlinder mét een witte bontkraag, spierwit met kleine zwarte stippen. Hoe goed hebben we die rups bekeken? En ook deze rups leeft op verschillende plekken. Misschien komen we de vlinder volgend jaar tegen.

Zaterdag 20 augustus 2014

Als je in het Geerbos aankomt is het feest, het feest van de bloeiende reuzenbalsemien, van lichtroze naar donkerpaars, prachtig! Hier heb je geen last van buurman's verdriet ...

We kregen van Annemarie een brandbriefmail: of we een gewone pad (*Buffo buffo*) ergens in de tuin hebben? Zij moest voor een interview op de foto met zo'n beestje. Tja, een aantal IVN-ers hebben padden in hun tuin, maar niet zomaar op commando. Matty en ik zochten op plekken in het Geerbos waar we ooit padden hadden gezien. Wel rende een muis weg van onder een houtblok. Nee, dus, nergens een pad ... Maar we gaven de moed niet op, we verplaatsten een stapel straatstenen, daar kwam ik ze weleens tegen. Nee dus, ook niet met behulp van Annemarie, geen pad! "Je zult zien dat als je er eentje moet hebben, zijn ze niet te vinden! Dat is altijd zo!". zei ze nog. Gelukkig kwam er toch onverwachts een oplossing voor haar probleempje.

Annie en ik namen een verwilderd stukje onder handen. Het is dit jaar niet bij te houden, zo hard blijven de planten groeien! Maar daar maken wij ons niet druk over, onze Geerbosje is nooit `klaar`. Wij gaan gewoon door.

Terwijl we met Peter een kopje bouillon dronken, vlogen er libellen over en weer, volgens Peter een vrouwtje heidelibel, maar was het de steenrode, de bloedrode of de bruinrode? Dat was niet erg duidelijk. Wat ons opviel was, dat we er geen solitaire wespen hadden gezien, nee, zei ik nog, niet eens een koloniewesp! Mijn woorden waren nog niet koud of er verscheen er een, ze vloog onder Peter's werkschoenen, wat was er daar nou te halen? Weldra kwam er een tweede aangevlogen. De banken zijn blijkbaar houtleverancier voor hun nest, toch hadden we liever dat ze dat maar ergens anders gingen halen.

Jaren geleden hadden we hier verschillende soorten sprinkhanen, hun biotopen zijn verdwe-

sabelsprinkhaan

veldsprinkhaan

nen, denk ik. Dit jaar heb ik er maar 2 gezien. Eén was een sabelsprinkhaan, groen, lange sprietten, een vrouwtje, ze had een sabel, een legboor dus, en de andere was een veldsprinkhaan, bruin met korte sprietantennes.

Woensdag 27 augustus 2014

Tussen al die regenbuien van de laatste tijd, is het een verademing om eens een keertje een mooie wolkenloze hemel te zien. Zo'n dag was het vandaag. Er vlogen veel vlinders, Boomblauwtjes, Gehakelde Aurelia's, Vanessa Atalanta's, Witjes, Landkaartjes, Muntvlindertjes en de bijen kwamen weer tevoorschijn. Ondanks de late zomer ziet ons Geerbosje er fris groen uit en er bloeit nog van alles.

Maar vandaag was het de grote dag voor Pieter, hij zou hier, zijn boek: Gasten van bijenhôtels, aan burgemeester Ina Adema aanbieden en dat gebeurde!

Het was spannend wie er zou zijn, Geerbossers, Matty, Fer, Mia, Annie, Jan, Peter en IVN-ers, de pers en toevallige bezoekers, we waren met meer dan 30 mensen.

Het was een gezellige bijeenkomst. Begeleid door Pieter kwam burgemeester Adema precies om 3 uur aan. Pieter vertelde, na het koffiedrinken, over de geschiedenis van de insectentuin Geerbos en dat hij hier heel veel foto's had ge-

We zijn al rijkelijk laat en we kunnen nog niet aan het werk. Maar deze keer worden wij niet nat ... We kregen een lumineus idee: als we nou onze zonneschermen zouden gebruiken als regenschermen? En ja, hoor! Zo gezegd, zo gedaan, snel staken we ze in de ronde platte voeten, goed oplettend dat onze spullen droog bleven.

Zo ´n lange pauze hebben we niet vaak gehad, peperkoek etend, koffie drinkend, vertelden we elkaar onze belevenissen van de laatste tijd. Zo zei Annie dat ze het afgelopen woensdag gezellig vond en dat de presentatie van Pieter´s boek heel goed verliep.

En ondertussen regende en regende het maar door. Wat doen we, vroegen we ons af: gaan we naar huis of laten we de lange pauze voortduren? Zo hadden we wel alle tijd om vanaf de banken naar de nog bloeiende planten te kijken: reseda´s, oregano, zeepkruid, langbladig ereprijs, kattenstaart, knoopkruid, beemdtkroon, Stjanskruid, witte toorts, Jacobskruiskruid, cichorei, prikneus, betonie, guldenroede, boerenwormkruid, hemelsleutel, malva, hartgespan, ossentong, avond koekoeksbloem, lavendel ´n de fleurige balsemien. Er bloeit nog zoveel!

Annie haalde haar boterhammen uit haar tas en zo vloeyde de koffiepauze over in de lunchpauze.

Zaterdag 4 oktober 2014

Geen vogels te horen vandaag, zijn ze al naar

maakt voor zijn boek.

Mevrouw Adema vond het een prachtig boek en ze bekeek vooral de foto´s (ze is zelf fotografe) en ze begreep dat die pas na veel geduld en wachten, moeten zijn gemaakt.

(Wij - IVN-ers - hebben het geluk dat Pieter ons 1x per jaar zijn hoogtepunten laat zien in ´voor de vuist weg.´) Zittend op een bank, signeerde hij zijn boek voor haar.

Toen de bezoekers weg waren, konden de libellen, hommels en bijtjes weer hun gewone gang gaan, tenslotte was deze bijeenkomst ook voor hen georganiseerd, toch!?! Peter en ik bleven achter, we ruimden op en genoten van de stilte.

We vergeleken de 3 soorten gulden roede, die hier groeit: de Late, de Canadese en de Europese, maar wat zijn de echte verschillen? We bleven met vragen zitten, thuis maar verder opzoeken. De boomklever en de zwartkop lieten zich horen alsof ze het rijk voor zich alleen hadden.

En dat was ook zo, na ons vertrek.

Zaterdag 30 augustus 2014

Daar zitten we dan, Annie en ik, op de banken en het regent alsmar!

Nou Annie ... we gaan onze parasolplu's maar weer opzetten! Het was zo gepiept, we wisten precies wat en hoe. En zo zaten wij, in de stromende regen, binnen ons droog cirkeltje naar elkaar te kijken en te lachen, want leuk was het wel en het heeft iets knus.

Maar gelukkig, daarna konden we weer aan het werk. Op de paden lagen grote plassen, Annie moest uitwijken naar een ander karwei en ik kon gewoon doorgaan met het schonen langs het hek. Toen ik een graspolletje omhoog trok, bewoog een bruin langwerpige iets van 4 cm in het zand. Het kronkelde en probeerde weg te komen. Toen ik goed keek, dacht ik een hagedisje te zien, wel een hele kleine. Maar hoe komt zo'n beestje hier? Wel weet ik dat ik vorig jaar zaden uit Rome (van de Via Appia!) heb meegebracht en hier in een klein hoekje heb uitgezaaid, met succes. Misschien zijn eitjes van de muurhagedis meegekomen? En zo dromend over mijn hagedisje (netjes door Annie bewaakt in een bekertje), belde ik enthousiast Pieter of hij wilde komen kijken. Maar ondertussen begon ik te twijfelen Was het wel een hagedisje óf zou het ook een minisalamander kunnen zijn? Weer bekeek ik het beestje, tja ... Annemarie en Pieter

warmere landen vertrokken?

Een jong fazantje trippelt over de afvalhoop van uitgehaalde planten, zit er iets te eten tussen? Maar de volgende lading afval doet hem schrikken en weg is hij.

Eerst brengt Pieter een emmer met planten: "Kijk, ik heb Stinkende Balote bij me, weet jij er een plaatsje voor?" Ja, daar is zeker wel een plekje voor te vinden of te maken.

Daarna verschijnt Mia, gewapend met boormachine, schroevendraaiers, schroeven, hamer, enz. "Ik kom de borden die ik gemaakt heb, aan de poortjes hangen" Meteen gaat ze aan de slag, meten, gaatjes boren, vastschroeven. Peter, Pieter en ik kijken toe en helpen een handje als dat nodig is. "Zo, het is gebeurd" zegt ze tevreden. Mia: dank je wel, je borden zien er goed uit. Nu kan iedereen lezen wat er staat: HEKJE SLUITEN. Annie onderbreekt haar werk om ook de borden te bewonderen.

Peter is gaan maaien, de stank en het lawaai komen hier naar toe overwaaien, maar, waar klaag ik over, het maaien moet gewoon gebeuren!

Zaterdag 11 oktober 2014

Is het weer zo? Toen Annie en ik aan het werk waren, begon het te miezeren, de druppels werden steeds dikker en de wolken donkerder en donkerder.

Kleine watersalamander

kwamen snel aangelopen, ja, vergissing, Lidou, het is een kleine watersalamander. Oh! Blunder, ik had het kunnen weten. Annemarie maakte foto's, wel een mooi beestje, hoor, ja dat wel! Volgens Annemarie komt het van de poel hier in de buurt. Wonderlijk dat het tot hier kan komen. Maar eitjes van hagedissen meegekomen met zaden leek Pieter zeer onwaarschijnlijk want eieren van hagedissen zijn zo groot en hij wees een paar centimeter tussen zijn duim en wijsvinger. De minisalamander werd teruggezet.

Het was weer tijd voor een regenbui, snel gingen Pieter en Annemarie naar huis en wij doken onder onze cirkels.

Tot ziens in het Geerbos en groetjes van Lidou.

ten, wol spinnen, wilgentenen vlechten en broodjes bakken boven een vuurtje. Bezoekers genoten ook van de heerlijke koek bij de koffie of (kruiden)thee en de oogstsoepen – allemaal ook uit de keukens van onze IVN- en natuurtuinvrijwilligers!

Recepten van de cake met perenkruimel, kruidkoek, knolselderijsoep en minestrone-soep verschijnen binnenkort op de website www.ivn-veghel.nl.

In 2015 komt er op de laatste zondag van september weer zo'n mooi Oogstfeest!

Pam Kalis

Ook ik droeg er aan bij

OOGSTFEEST

Op de laatste zondag van september vierden we weer een geweldig Oogstfeest! Het succesvolste evenement van het jaar op Natuurtuin 't Bunderdje was weer het resultaat van de grootse inzet van de vrijwilligers van het IVN en de natuurtuin samen. Al weken van tevoren waren IVN'ers op woensdagmiddag samen met de kinderen de versieringen aan het schilderen, vlechten en bouwen. Daarna werden bloemen, takken en mais opgehangen om alles feestelijk aan te kleden. Met dank aan Jo, Riet, Mia, Annie, Corrie, Tiny, Petra en Fer en jeugd en ouders van de BunderBrigadiers!

Naast een drukbezochte IVN-kraam (met herfstspeurtocht) waren er activiteiten zoals een eigen kruidenthee samenstellen, diersporen afgie-

Workshop macrofotografie, de fotografen aan het werk

En hier dan wat resultaten van de geslaagde workshop

Het Zonnelied

De heilige Franciscus van Assisi staat meer dan ooit weer in de belangstelling. De paus nam vorig jaar deze naam aan als voorbeeld hoe hij zijn ambt wilde uitoefenen. Hieruit blijkt dat het leven van Franciscus heden ten dage nog als inspiratie kan dienen.

Franciscus wordt in 1182 geboren in Assisi. Tijdens een veldtocht tussen de stad Assisi en Perugia wordt hij krijgsgevangen genomen. Zijn rijke vader koopt hem na een jaar vrij maar hij moet lang ziek op bed blijven. Een ontmoeting hierna met een bedelaar verandert zijn levenshouding en hij besluit te gaan leven als bedelmonnik. Hij wijdt zich aan de zorg voor armen, het herstellen van kerkjes en prediken. Zijn vader die lakenkoopman is, doet verwoede pogingen om zijn zoon terug in zijn zaak te krijgen. Hij volhardt echter in zijn standpunt en legt de kleren van zijn vader aan zijn voeten. Op basis van het evangelie ontwikkelt Franciscus een leefregel. Hij krijgt allengs meer volgelingen en een abt van een klooster stelt hem een kerkje in het dal van Assisi ter beschikking. De paus geeft toestemming om de orde van Franciscanen te stichten. Later gaat hij ongewapend mee op kruistocht en voert vreedzame gesprekken met de islamitische sultan van Damiate. Als het broederschap onstuimig groeit, ontstaan er ongeregelheden en keert hij terug uit het Midden-Oosten en legt zijn functie als hoofd neer. Op het einde van zijn leven wordt Franciscus geplaagd door ziektes en ontvangt de wondtekenen van Christus. Om zich te bemoedigen in zijn lot en om zijn dankbaarheid te tonen voor alles wat leeft, besluit hij een loflied te schrijven. Hierin prijst hij god en bezingt hij de hemel, de vier elementen wind, water, vuur en aarde en tenslotte het leven en de dood. De tekst is bekend onder de naam Zonnelied maar heet eigenlijk loflied op broeder zon. Hieronder een gedeelte uit de tekst waaruit zijn liefde voor de schepping naar voren komt.

Wees geprezen, mijn Heer met al Uw schepselen,
speciaal heer broeder zon,
die de dag is en door wie Gij ons verlicht.
En hij is mooi en straalt met grote pracht;
van U, Allerhoogste, draagt hij het zinnebeeld.

Wees geprezen, mijn Heer, door zuster maan en
de sterren.
Aan de hemel hebt Gij ze gevormd, helder en
kostbaar en mooi.

Wees geprezen, mijn Heer, door broeder wind,
door de lucht en de wolken, bewolkt of helder,
en ieder jaargetijde,
door wie Gij het leven van uw schepselen in leven
houdt.

Wees geprezen, mijn Heer, door zuster water,
die heel nuttig is en nederig, kostbaar en kuis.

Wees geprezen, mijn Heer, door broeder vuur,
door wie Gij voor ons de nacht verlicht;
en hij is mooi en vrolijk, stoer en sterk.

Wees geprezen, mijn Heer, door onze zuster,
moeder aarde,
die ons voedt en leidt,
en allerlei vruchten voortbrengt, kleurige bloe-
men en kruiden.

Franciscus sterft op 3 oktober 1226. Zijn feestdag
is op 4 oktober. Deze dag wordt bekend als
dierendag uit eerbetoon aan het leven van
Franciscus. Hij is patroonheilige van ecologen en
milieubeschermers.

Suzanne

Wat is het IVN?

Het IVN wil de natuur in al haar kleur en veelvormigheid onder de aandacht van mensen brengen en daardoor bijdragen aan de verwondering en het respect voor al het leven rondom ons. Daarom is onze zelfgekozen lijfspreuk:

In Voor Natuur

Het IVN Veghel is aangesloten bij de landelijke Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie in Amsterdam.

Wat biedt het IVN Veghel?

Voor belangstellenden organiseert het IVN nu al 35 jaar, cursussen, tentoonstellingen, wandelingen en fietstochten in en rondom Veghel. Voor leden en donateurs staan ook wandelingen in nabijgelegen natuurgebieden en verenigingsavonden met diverse natuurthema's op het programma. De overige activiteiten vinden plaats in werkgroepverband:

Werkgroep / activiteit / Contactpersoon / telefoon

Amfibieën:	
Rieky Bekkers	21 26 55
Geerbos/insectentuin:	
Pieter van Breugel	36 27 53
Planten:	
Karin Koppen	21 02 16
Schoolgidsen:	
Hanneke Leenhouts.....	28 78 51
Annette Roelands.....	35 39 19
Marja van Heijst.....	35 40 47
Veghelse Vogelaars:	
Ton Hermans	21 02 16
Weidevogelgroep Boerdonk:	
Huib van Hees	21 16 49
Veghels Landschap:	
Fer Kalis	34 13 48
Tentoonstelling:	
Mia Rooijmans	36 29 77
Infoblad:	
Maria Kordewinders	(0492) 46 33 83
Ledenactiviteiten:	
Lidou van Beurden	36 57 12
Vrijdagochtendwandeling:	
Pieter van den Berk	36 60 84
Wandelen met De Donk:	
Mia Rooijmans	36 29 77

Wilt u actief worden in het IVN?

Dan bent u welkom als lid. Het lidmaatschap kost € 23,00 per jaar en voor huisgenootleden € 11,50 per jaar. Overmaken op rekeningnr. NL09INGB 0004 1542 71. Nadere inlichtingen of aanmelden bij het secretariaat IVN Veghel Antoniusstraat 11, 5469 EV Keldonk of secretariaat@ivn-veghel.nl

Wilt u het IVN Veghel ondersteunen?

U bent van harte welkom als donateur (minimum € 11,50 per jaar). Overmaken op rekeningnr. NL09INGB 0004 1542 71. U krijgt dan het jaarprogramma toegezonden en vier keer per jaar het verenigingsblad Sprokels met nieuws en verhalen over de natuur in en rondom Veghel.

Afmelden ? Voor 1 december van het lopend jaar bij het secretariaat

In het nummer van IVN-info leest u onder andere over: alles waar u in verwondering verslag van doet om anderen van uw belevenissen mee te laten genieten.

Kopij inleveren voor het winternummer 105
Tot 15 januari (liefst eerder!)

Redactieadres:

Maria Kordewinders-van den Tillaar
Geluckweg 4
5469 NA Boerdonk
Telefoon:0492 - 46 33 83
E-mail: kordewinders@home.nl

Foto's en tekeningen zijn ook héél welkom.

